

Siyasal Meşruiyetin Sağlanmasında Medyanın Rolü Üzerine Bir Değerlendirme

An Evaluation of the Role of the Media in Ensuring Political Legitimacy

Mehmet Emin SATIR*

Öz

Toplumsal bir varlık olan insan, tarihin her döneminde belirli formlarda toplumsal yaşam biçimleri geliştirmiştir. Geliştirilen toplumsal yaşantılar, zamansal ve mekânsal farklılıklar göstermiş olsa da, bu toplumsal yaşantılarda gözlemlenen bazı ortak noktalar bulunmaktadır. İktidarın mevcudiyeti ve iktidar ilişkileri, bu ortaklıklardan yalnızca ikisidir. İnsan ilişkilerinin sistemli bir yapıya büründüğü her toplumsal yaşayış biçiminde, iktidar yapılanmasının varlığı gözlemlenmektedir. Esasen toplumsal yaşamdan ziyade insan ilişkilerinin varlık gösterdiği her yerde, mikro düzeyde de olsa bir iktidarın varlığından söz edilebilmektedir. Bu çalışmada, literatürde yer alan farklı yaklaşımlar doğrultusunda iktidarın ne olduğu tartışılarak bir toplumsal iktidar türü olan siyasal iktidarın meşruiyet arayışında medya ile ilişkisi literatürden elde edilen bilgiler ışığında değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: İktidar, Meşruiyet, Medya, Siyasal İktidar, Toplum

Abstract

As a social being, humankind, has developed social forms of life in certain forms throughout history. Although the developed social communities show temporal and spatial differences, there are some similarities observed in these social communities. The existence of power and the relations of power are only two of these similarities. The existence of the power is observed in the form of every social life in which human relations are structured by a systematic structure. Essentially, everywhere human relationships exist there can be said that existence of power, even at a micro level. In this study, it will be discussed what the power is in the direction of different approaches in the literature and the relation with media in the search for legitimacy of political power, which is a kind of social power, will be evaluated in the light of the information obtained from the literature.

Keywords: Power, Legitimacy, Media, Political Power, Society

* Arş. Gör., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Konya, Türkiye, mesatir@konya.edu.tr

Giriş

Sosyal bir varlık olan insan, varlığını belirli normlar çerçevesinde örgütlenmiş toplumsal bir düzlemde sürdürmektedir. İlkel toplumsal örgütlenmelerden günümüz modern toplumsal yaşantılarına kadar her dönemde belirli bir toplumsal örgütlenme biçimine rastlanılmaktadır. Bu toplumsal yaşam biçimlerinin tümünde iktidar yapılanması ve belirli düzeyde belirlenmiş ast-üst ilişkileri görülmektedir. Bu noktadan hareketle iktidar olgusunun toplumsal yaşayışa içkin bir kavram olduğu söylenebilir. Her toplumsal yaşayış biçimi, içerisinde kendine has bir iktidar yapılanması barındırmaktadır. Bu noktada iktidarın yapısı farklılıklar gösterse de, genel olarak iktidar mefhumunun varlığının değişmediği gözlemlenmektedir. İlkel toplumlarda kabile reisleri ve şefler, salt fiziksel güç aracılığıyla iktidar ilişkilerini kurarlarken, günümüz modern toplumlarında bu durumun değiştiği söylenebilir.

Her toplumsal yapıda belirli iktidar gruplarının olduğu kabul edilmektedir. Bu noktada toplumsal düzlemde varlık gösteren iktidarlara çeşitlilik göstermektedir. Toplumsal yapıda varlık gösteren ve bu makale için önem teşkil eden iktidar türü ise siyasal iktidardır. Siyasal iktidar, bağlayıcılığı ve etki alanının genişliği nedeniyle iktidar türleri içerisinde ayrıcalıklı bir yere sahiptir. İktidarın doğası gereği gücü elinde bulundurması durumu, söz konusu siyasal iktidar olduğunda da geçerliliğini sürdürmektedir. Güç iktidara içkindir, ancak iktidar salt güce indirgenemez. İktidar, gücü kullanır, dönüştürür ve bünyesinde barındırır.

Siyasal iktidar söz konusu olduğunda bir diğer önemli husus ise meşruluk sorunudur. Toplumsal düzlemde varlık gösteren siyasal iktidar, yönetmiş olduğu toplumdaki rıza almak zorundadır. Toplumsal meşruiyeti olmayan ya da meşruiyeti sorgulanır bir hale gelen siyasal iktidarlara iktidar olma özelliğini yitirmekte, toplumsal düzlemde savrulmalar başlamaktadır.

Bu çalışmada, öncelikli olarak iktidarın doğasını anlamlandırmak için genel bir iktidar sorgulaması yapılmıştır. İktidarın ne olduğu ya da ne olmadığı tartışılmış ve bir toplumsal iktidar türü olan siyasal iktidarın neliği üzerinde durulmuştur. Sonraki bölümde siyasal iktidarların yapısal bir bileşeni ve olmazsa olmazı olan siyasal meşruiyet kavramı ele alınmış, siyasal meşruiyetin doğası ve iktidar-meşruiyet ilişkisi incelenmiştir. Son olarak, iktidarların meşruiyet arayışlarında medyanın rolü üzerinde durulmuştur.

İktidar, Güç ve Otorite İlişkisi

Sosyal bir varlık olan insan, yaşamını belirli formlarda örgütlenmiş toplumsal yapılar içerisinde sürdürmektedir. Her toplumsal yapı, içerisinde birtakım ilişki ağlarını barındırmaktadır. İlkel ya da gelişmiş tüm toplumsal yaşayış biçimlerinde iktidar yapılanmalarına rastlanılmaktadır. Dolayısıyla iktidar kavramı, toplumsal yaşam ve bir toplumun paydaşı olan bireyler için önem arz etmektedir. Bu açıdan bakıldığında iktidar kavramının sosyal bilimlerden temelde bir kavram olduğu söylenebilir; tıpkı enerjinin fizikte temel bir kavram olması gibi (Russell, 1990, s. 12). İktidar, en kaba tabirle kendi iradesiyle istediği eylemi gerçekleştirebilen ve başka insanların göstereceği dirençten etkilenmeyen kimseleri tanımlamakta kullanılmaktadır (Mills, 1974, p. 15-16).

Toplumsal yaşamın var olduğu her yerde, belirli düzeyde bir iktidar ilişkisi bulunmaktadır. Aksi bir durum, yani iktidarın görülmediği bir toplum, Michel Foucault'nun (2014) belirttiği üzere sadece soyutlamada bulunabilmektedir (p. 77). Bu noktadan hareketle iktidarın, topluma içkin olduğu söylenebilmektedir. İktidar ve toplumsal yaşamın zorunlu ilişkisi, iktidarın çok farklı disiplinler tarafından çalışılmasını gerekli kılmaktadır. Yine de iktidarın ne olduğuna/olmadığına dair tanımlamalar çeşitlilik göstermektedir. İktidarın ne olduğuna dair farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. İktidarı insanlar ve diğer canlılar ile nesnelere üzerindeki iktidar olarak iki kategoriye ayıran Bertrand Russell (1990), insanların birbirleri üzerinde kurdukları iktidar ilişkilerini, öznelere etki altına alınış tarzına ya da bireylerin etki altına alınması için kurulmuş örgütlerin tipine göre sınıflandırmaktadır. Bu sınıflandırmaya göre, ilk olarak birey, bedeni üzerine direkt bir güç uygulanarak etki altına alınabilmektedir. İkincil olarak, birey manipüle edilerek ya da belirli bir yöne sevk etme aracı olarak ödül/ceza verilerek etki altına alınabilir. Son olarak, propaganda gibi tekniklerle bireyin fikirleri etkilenecek etki altına alınabilmektedir (p. 36). Russell'in sınıflandırmasından da anlaşılacağı üzere, iktidar ilişkisi içerisinde etkiyi barındırmaktadır. İktidar ilişkisi için, etki yolu ile diğer öznelere etki altına alınması tanımlaması yapılabilmektedir.

Etkinin fiziksel düzlemde gerçekleşebilmesi, iktidar kavramının genelde birlikte anıldığı güç olgusunu gündeme getirmektedir. İktidar ve güç arasında özel bir ilişki bulunmaktadır. Elias Canetti'nin (2006) *Kitle ve İktidar* isimli yapıtında da belirttiği gibi,

İktidar ve güç arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Güç kendisine zaman tanıdığı anda iktidar haline gelir, ama kriz anı, geri dönüşsüz karar anı gelince güç, çıplak güç haline geri döner. İktidar, daha geneldir ve güçten daha geniş bir uzam üzerinde işler, iktidar, çok daha fazlasını içerir ama daha az dinamiktir. İktidar, daha törenseldir, hatta belirli bir sabır ölçüsü vardır. (p. 284)

Görüldüğü üzere güç, iktidara içkin bir özellik göstermektedir. İktidar, gücü içerisinde barındır ancak salt güce indirgenemez. Güç, bu noktada iktidarın bir bileşeni olarak kabul edilmektedir. Ayrıca hiçbir iktidar salt güç odaklı olarak varlığını sürdürememektedir. İktidarı iktidar yapan şey, sahip olduğu gücün, toplumun paydaşları tarafından kabul edilebilir düzeyde olmasıdır. Siyaset sosyoloğu Maurice Duverger (1982) iktidarı, varlık gösterdiği toplumun kurallarına, inanç ve değerlerine uyumlu bir biçimde ortaya çıkan etki ya da güç biçimi olarak tanımlamaktadır. Bu güç, toplumdaki kişiler tarafından kabul edilmiş meşru bir güçtür. Duverger'e göre, herhangi bir iktidarı iktidar yapan şey de bu meşruluğudur (p. 183-188).

İktidarın ne olduğuna dair derin sorgulamalar yapan Foucault, iktidarı geniş bir yelpazede ele almaktadır. Foucault'ya (2014) göre iktidar,

Mümkün eylemler üzerinde işleyen bir eylemler kümesidir: eyleyen öznelere davranışlarının kaydolduğu imkan alanı üzerinde yer alır: kışkırtır, teşvik eder, baştan çıkarır, kolaylaştırır veya zorlaştırır, genişletir ya da sınırlar, aşağı yukarı muhtemel hale getirir; uç noktada kısıtlar ya da mutlak olarak engeller; ancak eylemde buldukları

ya da bulunabilecekleri ölçüde eyleyen özne ya da özneler üzerinde eylemde bulunma biçimidir. Başka eylemler üzerindeki bir eylem kümesi. (p. 73-74)

İktidar, Foucault'un postmodernist yaklaşımına göre, öznelerin üzerinde mutlak bir etkiye sahiptir, eylemlerin denetler ve eylemlerin üzerinde eylem yapma yetkisini bünyesinde barındırır. İktidarın bu eylemselliği, istediği an kullanabileceği bir güç/şiddet unsurunu elinden bulundurmasından kaynaklanmaktadır. İktidar, yerine göre güce, yani şiddete başvurabildiği gibi, güce başvurmadan, rıza odaklı olarak da varlığını sürdürebilmektedir. İktidar, bu iki unsuru dışlamaksızın ihtiva eder ve bu unsunlar olmaksızın hiçbir iktidar yapılanmasının varlığından söz edilemez (Foucault, 2014, p. 73-74).

İktidarın sahip olduğu güç, eylemde bulunan bir aktörün hangi koşullar altında olursa olsun, dilediği eylemi yapabilme durumunu imlemektedir (Weber, 2005, p. 28). Weber'in tanımlamış olduğu bu güç kavramı bir noktada iktidara karşılık gelmektedir, ancak yukarıda da belirtilmiş olduğu üzere güç, hiçbir noktada iktidarın tek dayanağı değildir. İktidar ve güç arasındaki ilişki bağlamında iktidarı, kendi iradesini egemen kılma ve diğerlerinin eylemlerini kontrol edebilme, bir eylemi yapmaya yahut yapmamaya zorlama gücü olarak tanımlamak da mümkündür (Kışlalı, 1987, p. 90).

Robert Dahl, iktidar ve güç arasındaki ilişkiye dair a öznesi ile b öznesi arasındaki ilişkide, b öznesinin normal şartlarda yapmak istemediği ya da yapmayacağı bir eylemi sırf a istediği için yapıyorsa bu koşullar altında a'nın b üzerinde bir tahakkümü, iktidarı bulunduğunu ileri sürmektedir (Dahl'dan akt. Lukes, 2005, p. 16). Dahl'ın bu perspektifine göre iktidar, güç ve etki kavramları üzerinden açıklanmaktadır. Dahl'ın yapmış olduğu iktidar tanımlamasını yetersiz bulan Steven Lukes, iktidarı üç farklı boyutta ele almaktadır. Lukes'a (2005) göre, iktidarı anlamak ve anlamlandırmak için bu üç boyutun da göz önünde bulundurulması gerekmektedir. *İktidar: Radikal Bir Görüş* isimli eserinde Lukes, bu üç boyuta dikkat çekmektedir. Bu boyutlardan ilkinin Dahl'ın öne sürdüğü, etki olduğunu belirten yazar, iktidarın birinci boyutu olarak adlandırdığı Dahl'ın yaklaşımına bir ikinci boyut eklemektedir. İktidarın ikinci boyutunda, gündemin belirlenmesi ve karar verme süreçlerindeki iktidar etkisi ön plana çıkartılmaktadır (p. 25). Son olarak Lukes (2005), iktidarın üçüncü bir yönüne işaret ederek bu noktada iktidarın, iktidar ilişkisi kurduğu öznelerin memnuniyetsizlik ve tepkilerini bu davranışlar ortaya çıkmadan engellemesi aşamasında kendisini gösterdiğini ileri sürmektedir. İktidar, bu süreçte kendi perspektifini iktidar ilişkisi geliştirdiği öznelere benimseterek kendi düşünce yapılarına uygunmuş gibi algılamalarını sağlamaktadır (p. 28-29).

Lukes'in işaret ettiği üç boyut, iktidarın ne olduğuna dair kapsamlı bir yaklaşım sunmaktadır. İktidarın birinci yüzünde gücün ön plana çıktığı görülmekteyken iktidarın ikincil ve üçüncül yüzünde daha örtük ilişkiler ön plana çıkmaktadır. Bu sac ayağı, iktidarın çeşitli bileşenlerini sunarken, iktidar olgusunun salt güce indirgenemeyeceğini bir kez daha vurgulamaktadır. İktidar ve güç ilişkisi karşısında bir de otoritenin ne olduğunun sorgulanması gerekmektedir, çünkü her iktidar otorite olarak kabul edilmeyebilir. Her ne kadar sıklıkla iktidar kavramıyla eş anlamlı olarak kullanılsa da otorite, farklı bir noktaya işaret etmektedir. İngilizcede otorite

(*authority*) kelimesinin kökeni yazar anlamına gelen (*author*), kelimesinden gelmektedir ve otorite, üretkenliği çağrıştırmaktadır (Sennett, 2005, p. 26).

Otorite, genel ifadelerle tanımlanacak olursa Sennett'e (2005) göre somut, güvenilir ve istikrarlı bir güç anlamına gelmektedir (p. 27). İstikrar ve güvenilirlik vurgusu bu aşamada önem arz etmektedir. Weber'e göre otorite meşruiyetle özdeştir; dolayısıyla insanlar, yetkisinin meşru olmadığını düşündükleri kişilerin buyruklarına itaat etmezler. Bu noktada bir otoriteyi, otorite yapan şeyin, insanların, yöneticilerine karşı gönüllü olarak itaat etmeleri durumu olduğu söylenebilmektedir (p. 30). İktidar, güç ve otorite arasında organik bir ilişki bulunmaktadır. Güç, iktidarın bir aygıtı olarak kullanılmaktadır ancak tek başına iktidarı oluşturmak için yeterli değildir. Güç, iktidara içkindir ancak iktidara özdeğildir.

Siyasal İktidar Kavramı

İktidarın genel anlamda tanımlanması ne kadar farklılıklar içeriyorsa, siyasal anlamdaki iktidarın tanımlanması da bir o kadar farklılıklar içermektedir. Siyasal iktidar, iktidar türleri içerisinde en geniş, en genel ve en üstün iktidar türü olup gerektiği zamanlarda güç kullanma yetisine sahip tek iktidar türü olarak tanımlanabilir (Kışlalı, 1987, p.90-91). Siyasal iktidarın önemi, eylemlerinin ve icraatlarının toplumsal yapının tümünü etkilemesinden kaynaklanmaktadır. Siyasal iktidar, genelleyicidir ve tümel bir yapıya sahiptir. Dolayısıyla, sınırları belirli bir ülke genelindeki bütünü etkileyen iktidar anlamına gelmektedir (Kapani, 2016, p. 57).

Siyasal iktidarı toplumsal iktidar tiplerinden birisi olarak nitelendiren Gianfranco Poggi (2014), toplumsal iktidarı; toplumdaki bazı grupların, ideallerinin ve amaçlarının diğer insanların çıkarlarıyla uyuşmaması durumunda dahi diğerlerinin tercih ve beklentilerini görmezden gelerek kendi amaçlarını gerçekleştirebilmek adına diğer insanların enerjisini onların iradesi dışında seferber etme durumu olarak tanımlamaktadır (p. 3-4). Toplumsal iktidarı üç tür olarak kategorize eden Poggi (2014), toplumsal düzlemde var olan iktidarlara ekonomik, kuralcı ve siyasal iktidar olarak sıralamaktadır. Toplumdaki önemli maddi kaynaklarının kontrolünün sağlanmasında ekonomik iktidar devredeyken, toplumsal inanç, değerler ve kurallar üzerindeki kontrol hususunda kontrolcü iktidar devredir. Siyasal iktidar ise bu hususta güç ile birlikte anılır ve güç kullanımının sürekliliğini sağlayabilmek adına gerekli görülen maddi ve örgütsel olanakların üzerinde kontrol olarak tanımlanmaktadır (p. 10).

Poggi (2014), siyasal iktidarın yapısının üç temel unsurdan kaynaklandığını ileri sürmektedir. Poggi'ye göre, siyasal iktidar, ilk olarak doğrudan doğruya ya da sıklıkla başvurmasa da şiddet araçlarına sahiptir ve bu durum, siyasal iktidarın bir dayanağı olarak kabul edilmektedir. İkincil olarak siyasal iktidar, emir veren mercii konumundadır ve siyasal iktidar kurumsallaşmış standardize olduktan sonra iktidar yapısı bir emir verme biçimine dönüşmektedir. Bu durumda, siyasal iktidarın sahip olduğu birinci dayanak olan güç devreye girmektedir. Şayet, iktidarın emirlerine itiraz edilir ve uyulmazsa, siyasal iktidar karşıt öznelerin direnç ve inadını kırmak amacıyla zor kullanabilmektedir. Siyasal iktidarın işlerliğinde önemli olan bir diğer husus ise

meşruluk özelliğidir. Kararlarının ve eylemlerinin toplumsal yapı tarafından, yerinde ve uygun görülmesi, iktidarın meşru yönüne işaret etmektedir (p. 7-9).

Siyasal iktidar, toplumsal yapı içerisinde varlık gösteren diğer iktidar yapılarından daha farklı ve özel bir yapıya sahiptir. Siyasal iktidarın alametifarikalarını Münci Kapani (2016) dört başlık altında sıralamaktadır. İlk olarak, siyasal iktidar kapsam olarak diğer iktidar türlerinden farklıdır ve daha geniş bir alan üzerinde etkili olmaktadır. Siyasal iktidar, ulusal toprakların sınırları içerisinde yaşayan tüm yurttaşların üzerinde bağlayıcı kararlar alabilme özelliğine sahiptir (p. 58). İkinci olarak, siyasal iktidar toplumda yer alan diğer iktidar türleri ile eşitliğe dayalı bir ilişki içerisinde bulunmamaktadır. Siyasal iktidar, bir toplumda hiyerarşik olarak en üstün iktidardır ve son sözü söyleme yetkisine sahiptir (Kapani, 2016, p. 58, Poggi, 2014, p. 11). Üçüncü olarak, siyasal iktidar diğer iktidar türlerinden farklı olarak güç ve kuvvet kullanma tekeli elinde bulundurmaktadır. Sosyal düzenin sağlanması ve toplumsal yaşamın işlerliği için, siyasal iktidar, gerekli zamanlarda güç kullanma özelliğine sahiptir. Son olarak ise, siyasal iktidar, rıza ve itaati yapısal olarak içerisinde barındırmak durumundadır. Hiçbir siyasal iktidar, varlığını güç ve zor kullanarak sürdürmez dolayısıyla siyasal iktidarın en önemli ayırt edici özellikleri rıza ve itaat unsurlarını bünyesinde barındırmasıdır. Bu noktadan hareketle Kapani, *İktidar=Kuvvet+Rıza* formülasyonunu yapmaktadır (Kapani, 2016, p. 58-60). Bu formüle göre, bir iktidar her ne kadar yapısal olarak güç kullanımını tekeline barındırsa da sadece güç kullanarak iktidarını sürdürmez. Rıza, tam da bu noktada devreye girmektedir. Belirli bir siyasal iktidarın egemenliği altında yaşayan bireylerin, mevcut iktidarın iktidarlığına karşı rıza gösteriyor olmaları, siyasal iktidarın sürekliliği ve geçerliliği için önem arz etmektedir.

Siyasal Meşruiyet Kavramı

Siyasal iktidar kavramı genellikle meşruiyet kavramı ile birlikte anılmaktadır, çünkü meşruiyeti olmayan hiçbir iktidar varlığını sürdürmez. İktidar, toplumu ne adına yönettiğini belirtmeden ve yönettiği toplumdan onay/rıza almadan meşruiyet kazanamaz (Çetin, 2003, p. 66). Bu noktada meşruiyetin, siyasal iktidarlar açısından gerekliliğinin belirtilmesi gerekmektedir. Salt güç ve kaba kuvvete dayanan hiçbir iktidarın daimi olarak varlık gösteremeyeceği gerçekliğinden hareketle iktidarlar yönetmiş oldukları toplulukları, salt emir ve yönetme erkine değil, aynı zamanda yönetme hakkına haiz olduklarına da inandırmaya çalışmışlardır (Kapani, 2016, p. 78).

Meşruiyet, genel ifadelerle söylenecek olursa, iktidarın, toplumu yönetme hakkının tanınması, kabul edilmesi olarak tanımlanabilmektedir (Coicaud, 2002, p. 10). Yönetilen konumundaki kitleler, egemen siyasal iktidarın yönetme gücüne rıza gösterirler ve kabul ederler. Bu durum, iktidarın meşruiyetini göstermektedir. Meşruiyetin nereden ve nasıl kaynaklandığına dair çok farklı düşünceler bulunmaktadır. İlk dönemlerde meşruiyetin temeli, kutsal inançlarda, gökte ve Tanrı'da aranmıştır (Kapani, 2016, p. 78). Teokratik temelli bu düşünceler uzunca bir dönem meşruiyetin dayanağına dair sorulara cevap vermiştir. Ancak 18. yüzyılın sonu ve 19. yüzyılın başlarında meşruiyet, ilahi, kutsal ya da soyut temellerde değil daha somut olan toplumda aranmaya başlamıştır. (Kapani, 2016, p. 80-81). Meşruiyetin dayanağında değişme gözlemlenmiş

olsa da meşruiyete atfedilen önem, hiçbir dönem değişmemiştir. Çünkü bir siyasal iktidarın mevcudiyetinde, meşruluk, önemli bir yapısal bileşen olarak karşımıza çıkmaktadır.

Meşruiyetin dayanaklarına ve meşru otoritenin yapısına dair derinlikli incelemelerde bulunan Weber'e (2005) göre, meşruiyet, üç temel dayanak üzerinden temellenmektedir: rasyonel temeller, geleneksel temeller ve karizmatik temeller. Weber'in sınıflandırmasına göre, meşruiyet bu üç temelden kaynaklanmaktadır. Rasyonel temeller, egemen konumdaki iktidarların emir verme hakkına sahip olduğu kabulüne dayanmaktadır ve yasal otoriteye işaret eder. Geleneksel temellerde ise eski dönemlerden beri var olan gelenekler ve kutsal inanışlar otoritenin meşru olduğuna dair bir inanç beslemektedir. Son olarak karizmatik temeller, bireyin özgül özellikleri, kahramanlığı ve istisnai olma durumuna dayalıdır ve karizmatik otorite, olarak adlandırılmaktadır (p. 40). Bu üç temel dayanak noktası bir siyasal iktidarın meşruiyetini belirlemektedir.

Weber gibi, meşruiyet tipolojisi kuran, çağdaş siyaset bilimci David Easton, meşruiyeti, ideolojik kaynak, yapısal kaynak ve liderlerin kişisel özellikleri olmak üzere üç temele dayandırmaktadır. Weber'in tipolojisinden esinlenen Easton, meşruluğun sağlanmasında birincil dayanak olarak ideolojik kaynaktan bahsetmektedir. İdeolojinin genel olarak bir inanç sistemi olduğundan hareketle, her yönetimin, siyasal iktidarın dayandığı bir ideolojik temel bulunmaktadır. Yönetilenler, siyasal iktidarın sahip olduğu değerleri, düşünceleri ve idealleri benimseyip, geçerli olduğuna inanırsa ideolojik temelli bir meşruiyet sağlanmış olur. Meşruluğun kaynağına dair ikincil olarak yapısal kaynakları gösteren Easton, siyasal sistemin ve işleyişinin düzenlendiği hukuk normları ve kuralların, yönetilenler tarafından geçerli kabul edilmesini meşruluğun bir dayanağı olarak göstermektedir. Anayasa ve kanunlar gibi hukuksal düzenlemelerin yönetilenler tarafından geçerli görülmesi, meşruiyetin sağlanmasında önemli görülmektedir. Easton, son olarak siyasi liderlerin kişilik özelliklerini göstermektedir. Weber'in karizmatik otoritesinden daha geniş bir anlamsal göndermesi bulunan siyasi liderlerin kişilik özelliği, toplumsal desteğin sağlanmasında önem arz etmektedir. Easton, başarılı ve yetenekli kişilik özelliklerin toplumsal destek alınması hususunda önemli olduğunu ileri sürmektedir ve siyasi iktidarların kişilik özelliklerini meşruiyetin bir dayanak noktası olarak görmektedir (Easton'dan akt. Kapani, 2016, p. 104-106).

Siyasal meşruiyet, hangi dayanak noktalarından sağlanırsa sağlansın, iktidarlar için vazgeçilmez bir unsur olarak kabul edilmektedir. Meşruiyetini yitiren bir iktidarın toplumdaki varlığı tartışmalı hale gelir ve yönetilen kesim tarafından kabul görmez. Dolayısıyla iktidarlar, meşruiyetlerini yineleyerek güncel tutmak istemektedirler. Bu noktada iktidarların meşruiyet arayış çabalarıyla karşılaşmaktadır. Kitle iletişim araçları ve medya, siyasal iktidarların meşruiyet arayışlarında etkin rol oynar. Meşruiyetin sağlanmasında ve mevcut iktidara karşı rızanın oluşturulmasında medya önemli bir role sahiptir.

“Dördüncü Güç” Olarak Medya

Demokratik bir sistemin yapısal bileşeni olarak gösterilen kuvvetler ayrılığına (yasama-yürütme-yargı) ilaveten dördüncü bir güç olarak medya gösterilmektedir. Dördüncü güç olarak

basına, halk adına siyasal iktidarı denetleme/gözetleme ve doğru bilgiyi halka aktarma görevleri verilmiştir (Erdoğan, 1999, p. 33-34). Dördüncü güç yaklaşımı çerçevesinde yasama, yürütme ve yargı erklerinden bağımsız olarak basın, kamu yararını gözetmekle yükümlüdür. Kamu yararını gözetmekle yükümlü medya, dördüncü bir güç olarak iktidarı denetleyip, halkla doğru bilgi aktarma görevini yerine layığıyla getirdiği takdirde demokratik bir sistemin gerekliliğini de yerine getirmiş olmaktadır. Nihayetinde demokrasi-kamu yararı ve kamu hizmeti medyası arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır (Keane, 2010, p. 160). Demokratik bir sistemin işleyişi, basının dördüncü güç görevini ne derece yerine getirip, getiremediğiyle yakından ilişkilidir. Özetle dördüncü güç kavramsallaştırması, bilgiye erişimin sağlanması, kamuoyunun oluşması ve kamuoyunun fikirlerini ifade edebilmesi için gereken platformun yaratılmasıyla birlikte eleştirel bir gözlemci olarak demokratik sistemin ruhunu korumaya yönelik bir anlamsal çerçeveye sahiptir (Debatın, 2016, p. 1).

Demokratik sistemlerde kamuoyu-medya arasındaki ilişki iki şekilde değerlendirilebilmektedir. Bunlardan ilki, medyanın dördüncü güç olma işleviyle de ilintili olarak medyanın kamuoyunun sesi olmasıdır. İkincisi ise, medyanın kamuoyunun yaratıcısı ve düzenleyicisi konumunda yer almasıdır (Atabek, 2002, p. 232). Bu çerçevede medya, kamuoyu adına siyasal iktidarı denetlerken, aynı zamanda kamuoyunun tertipleycisi olarak düalist bir yapı sergilemektedir. Kamuoyunun tertipleycisi olarak medya, siyasal iktidarların meşruiyetlerinin sağlanmasında etkili olmaktadır. Siyasal iktidarlar, demokratik sistemin bir gereği olarak kamuoyu desteğini arkalarına alma gereksinimi hissetmektedirler. Medya, kamuoyu desteğini sağlamak adına siyasi aktörler için güçlü bir kanaldır. Dolayısıyla, siyasi aktörlerin ve siyasal iktidarların medya ile yakın ilişkiye girmesi kaçınılmazdır (Aelst ve Walgrave, 2017, p. 8). Siyasal iktidarların/aktörlerin medya ile kurdukları yakın ilişkinin, bir noktada geleneksel medyanın dördüncü güç olma işlevini soğurduğu söylenebilir. Siyasal iktidarlar, kendi ideolojik perspektiflerine uygun olmayan medya organizasyonlarını sindirme, baskı altında tutma ya da sansür yoluyla oyunun dışında tutmak istemektedirler. Bu bağlamda iktidar, medya ve demokrasi arasında karmaşık bir ilişkinin olduğu söylenebilir.

Meşruiyetin Sağlanmasında Siyasal İktidar ve Medya İlişkisi

Teknolojik gelişmelere paralel olarak gelişen ve dönüşen kitle iletişimi, gelmiş olduğu nokta itibarıyla toplum üzerindeki kuşatıcı etkisini sürdürmektedir. Geleneksel medyanın gündem ve toplum üzerindeki etkisine ek olarak yeni medyanın da oyuna dahil olmasıyla, siyasal iktidarlar ve medya arasındaki ilişki gittikçe karmaşık bir hal almaya başlamıştır. Siyasal iktidarlar, yani yönetenler ve yönetilenler arasındaki iletişim, televizyon, radyo ve gazete gibi kitle iletişim araçları aracılığıyla gerçekleşmektedir (Erdoğan ve Alemdar, 2005, p. 20). Bu tanımlama, günümüz toplumları için eksik kalmaktadır. Günümüzde yeni medyanın da yükselişe geçmesiyle iletişim olanakları çeşitlenip, zenginleşmiştir. İletişim araçlarının çeşitlenmesinin siyasal iktidarların meşruiyet arayışlarında kolaylıklar sağladığı söylenebilmektedir. Toplumsal onayın alınması ve belirli olaylara karşı rızanın oluşturulması noktasında kitle iletişim araçları her dönem etkili

olmuşlardır. Özellikle siyasal iletişim süreçlerinde medya, yurttaşları bilgilendirmenin yanında siyasal meşruiyetin sağlanmasında etkili bir araç olarak kullanılmaktadır (Çebi, 2002, p. 9).

Siyasal meşruiyet ve medya arasında güçlü bir ilişki bulunmaktadır. İktidarlar, meşruiyetlerinin tesisinde ve korunması noktasında medyayı bir araç olarak görmektedirler. Bu noktada ortaya bir mücadele alanının çıktığı söylenebilir. İktidar mekanizmaları, bir yandan kendi ideolojileri ve pratikleriyle uyumlu olan medya organizasyonlarıyla meşruiyetlerini pekiştirirken, diğer yandan kendilerine muhalif olan medya organizasyonlarıyla mücadele etmektedirler. Bu çerçevede muhalif medya kavramı gündeme gelmektedir. Genel itibarıyla, kendisini çeşitli nedenlerden ötürü (ideolojik, etnik ya da politik) iktidarın politikalarının karşısında konumlandırılan medya organizasyonları muhalif medya olarak adlandırılmaktadır. İktidar mekanizmasının çizgisinde duran ve onunla yakın ilişkiler geliştiren medya organizasyonlarından farklı bir noktada duran muhalif medya, bağımsız medya, topluluk medyası, radikal medya veya alternatif medya gibi isimlerle de adlandırılabilir (Özer, 2012, p. 10).

İktidarların medya aracılığıyla meşruiyetlerinin sağlanmasında, muhalif medya, sınırlandırıcı bir etken olarak kabul edilmektedir. Geleneksel medya özelinde söylenecek olursa, muhalif yazılı basın ve radyo-televizyon yayınları, iktidarların meşruiyet arayışında, karşıt bir blok oluşturmaktadırlar. Bu çerçevede ana akım medya manipülatif olarak kategorize edilirken, alternatif/muhalif medya eleştirel-sorgulayıcı bir yapıda görülmektedir (Fuchs, 2010, p. 178). Ana akım medya, iktidarların meşruiyetlerinin bir garantörü olarak görev yapmaktayken muhalif medya, siyasal meşruiyetin sorgulanması noktasında işlevsel bir yapıya sahiptir. Fuchs'a (2010) göre geleneksel medya ideolojik olup içerik itibarıyla manipülatif bir yapıya sahiptir. Bu yapıyla ana akım geleneksel medya, hedef kitlesinin dikkatini olağan gündelik sorunlardan saptırmaktadır. Alternatif/muhalif medya ise, eleştirel bir yapıya sahip olup, iktidarın hegemonyasına karşı, karşı-hegemonyayı içermektedir. Eleştirel biçimi ve içeriğiyle alternatif/muhalif medya, medyada yer alamayan "sessiz" ve "güçsüz" kitlelere yer vermektedir (p. 179). Dolayısıyla, muhalif medyanın, iktidarların meşruiyetlerin sorgulanması noktasında faaliyet gösterdiği söylenebilir. Muhalif medya, gerek biçim gerekse de içerik yönüyle, iktidarların meşruiyetlerini sorgulayabilmektedir. Bu karşıtlık, bir noktada iktidar yanlısı medyayı beslemektedir. Muhalif medyanın etkisini en aza indirebilmek ve meşruiyeti sağlayabilmek açısından iktidarlar, ideolojilerine uygun yayınlar yapan medya organizasyonlarına ihtiyaç duymaktadırlar. Bu durum, medyanın demokratik toplumlarda üstlenmiş olduğu dördüncü güç olma görevini, tam anlamıyla yerine getirebilmesinin önünde engel olabilmektedir.

Medya ve siyaset arasındaki ilişki günümüze özgü değildir. İlkel de olsa iletişim teknikleri ve iktidar yapıları arasında güçlü ilişkilerin bulunduğu görülmektedir. Günümüzde ise, iletişim tekniklerinin gelişip dönüşmesi siyaset ve iletişimin daha da yakınlaşmasına neden olmuştur (Çoban, 2014, p. 28). Medyanın artan gücü ve iletişime duyulan ihtiyaç, siyasal iktidarları medyayı etkin olarak kullanma yolları aramaya sevk etmiştir. Özellikle Marksist temelli eleştirel yaklaşımlarda medya, siyasal iktidarın meşrulaştırma aracı olarak kabul edilmektedir (Paçacı, 2014, p. 22). Medya, siyasal iktidarların meşruiyet arayışında önemli bir yere sahiptir. Özellikle günümüz toplumlarında siyaset, bir medya politikası olarak kabul edilmektedir ve siyasal sistemin

düzenli olarak işleyişi medya politikalarının vatandaşların desteğini ya da en azından daha az düşmanlığını elde edebilecek şekilde hazırlanmasına bağlıdır (Castells, 2007, p. 240). Görüldüğü üzere etkili bir medya politikası, siyasal sistemin işlerliği için önem arz etmektedir. İktidarlar, yönetilenler üzerinde güç ilişkisine dayalı olmayan birtakım ilişkiler geliştirmektedirler. Rızanın üretilmesi durumu tam bu noktada ortaya çıkmaktadır.

Rızanın İmalatı ve Medya İlişkisi

Siyasal iktidar ve rıza arasındaki ilişki Kapanı'nın "iktidar = kuvvet + rıza" formülasyonunda görülmektedir. Siyasal iktidar, meşruiyetini sürdürebilmek için toplumsal rızayı da üretmek durumundadır ve medya, bu noktada önemli bir rol üstlenmektedir. Siyasal iktidarın eylemlerine, tasarruflarına ve mevcudiyetine dair rızanın oluşması iktidarın varlığının ön koşuludur. Günümüzde yaşanan teknik gelişmeler sayesinde iktidarlar, bu meşruiyeti ve rızayı sağlamak hususunda rahat bir manevra sahasına sahiptirler. Günümüzde iktidarlar, teknolojinin aracılığıyla değil, bizzat teknolojinin kendisi sayesinde alanlarını genişletmektedirler ve meşruiyetlerini sağlamaktadır (Habermas, 2007, p. 36). Yeni medyanın ve sosyal medyanın gelmiş olduğu son nokta bu önermeye örnek olarak gösterilebilir. Siyasal iktidarların, yeni bir hareket alanı olarak beliren sosyal medya, meşruiyet arayışının icra edildiği bir alan olarak görülmektedir.

Siyasal meşruiyetin yakından ilintili olduğu rıza kavramına tekrar dönülecek olursa, herhangi bir siyasal iktidarın meşruiyeti, yönetilen kesimin mevcut iktidara olan rızası ile doğru orantılıdır. Yönetilenlerin, yönetici elite karşı rızası ne kadar düşükse, o iktidarın meşruiyeti de o denli tartışmalı ve sorunludur. Bu noktadan hareketle siyasal anlamda meşruiyet ve rıza arasında doğrudan bir ilişkinin olduğu söylenebilir. Siyasal iktidarların meşruiyet arayışlarında ve rıza üretim aşamalarında, kitle medyasına ihtiyaçları bulunmaktadır. Genellikle davranış ve tutum modeli sunan kitle iletişim araçları sayesinde hedef kitle, hangi davranış/görüşlerin kabul edilebilir ve hangi davranışların övgüye layık olduğunu medyanın yarattığı imajlar sayesinde öğrenmektedir. İzler kitle, krizlerle nasıl başa çıkılacağını ya da sosyal kurumları nasıl değerlendirmeleri gerektiğini de yine kitle medyasının sunmuş olduğu davranış kalıplarından öğrenmektedirler (Graber ve Dunaway, 2018, p. 3). Siyasi iktidarların icraatlarına yönelik rıza da bu noktada medyanın üretmiş olduğu davranış kalıpları ile sağlanabilmektedir. Medyanın sunduğu ve idealize ettiği davranış kalıpları, rızanın üretilmesi aşamasında etkili olmaktadır.

Toplumsal iktidar türü olan siyasal iktidar, meşruiyetini daimi olarak yenilemekle yükümlüdür. Bir iktidarın meşruiyeti, yönetilenler tarafından sorgulanmaya başladığında, o iktidarın mevcudiyeti sorunlu bir hal almaktadır. Bu noktada, siyasal iktidarlar, meşruiyetlerini canlı tutabilmek için çeşitli araçlara ihtiyaç duymaktadırlar. Medya, bu hususta önem kazanmaktadır ve meşruiyetin sağlanmasında iktidarlara bir araç olarak fırsatlar sunmaktadır. Gerek rızanın üretilmesinde gerekse de meşruiyetin yönetilenler nazarında güncel tutulmasında medyanın önemli bir rolü bulunmaktadır. Yönetici elitin iktidarını sürdürebilmesi ve meşruiyetini güncel tutabilmesi aşamasında Hackett ve diğer araştırmacılar medyanın rızayı üreten en önemli araç olduğu üzerinde anlaşmaktadırlar (Mora, 2008, p. 22).

Rızanın üretilmesi ve yönetilenlerin, iktidarların çizdikleri yörünge doğrultusunda bir tutum sergilemelerini sağlamak amacıyla kitle medyası iktidarlar adına aktif roller üstlenmektedirler. Belirlenen mesajları ve sembolleri, kitlelere ileten bir sistem olarak hizmet veren kitle medyası, eğlendirip, avuturken aynı zamanda bireyleri, toplumun bütününe ekleyen, inançları ve davranış biçimlerini de aşmaktadır (Herman ve Chomsky, 2012, p. 72).

Rızanın İmalatında Yeni Medya'nın Yeri

Siyasal iktidarların rızayı üretmek amacıyla kullandığı araçlar, toplumsal ve teknolojik gelişmelere paralel olarak farklılaşmaktadır. Uzunca bir dönem geleneksel medya araçları (televizyon, gazete, dergi, vs.) aracılığıyla oluşturulmaya çalışılan toplumsal rıza üretimi, günümüzde oyuna yeni medya teknolojilerinin de dahil olmasıyla farklı bir yapıya bürünmüştür. Teknolojiyle yakından ilişkili olan yeni medyaya dair her ne kadar uzlaşıya varılmış tek bir tanım bulunmasa da Lev Manovich'e (2001) göre, yeni medyanın bilgisayar ve bilgisayar teknolojisiyle yakın bir ilişkisi bulunmaktadır (p. 43). Bilgisayar ve 2.0 web tabanlı araçlar aracılığıyla enformasyonun paylaşımaya başlanılmasının yeni medyanın gelişmesini sağladığı söylenebilir. Bilgisayarlar, internet ortamı ve akıllı telefonlar gibi dijital araç gereçler yeni medya araçları olarak nitelendirilebilirler (Binark, 2007, p. 21).

Hızlı bir şekilde gündelik hayatın bir parçası haline gelen yeni medya, geleneksel medyadan farklı olarak birçok özelliğe sahiptir. Bu özelliklerin en önemlileri yeni medyanın sahip olduğu etkileşimsellik ve multimedya biçimidir (Binark, 2007, p. 21). Yeni medya sahip olduğu etkileşimsellik sayesinde geleneksel medyadan farklı olarak kaynaktan alıcıya olan bilgi akışını tersine döndürmüştür. Yeni medya düzenindeki etkileşimsellik geleneksel medyada tüketici konumunda yer alan kullanıcının da rolünü değiştirmiştir (Binark, 2007, p. 21). Yeni medyada kullanıcılar içeriklerin hem tüketicisi hem de üreticisi konumunda yer alabilmektedirler. Multimedya özelliği sayesinde ise yeni medya, kullanıcılarına farklı türde verileri tek bir araçta sunmaktadır (Van Dijk'ten akt. Binark, 2007, p. 21). Multimedya özellik, aynı anda ses, görüntü ve metin gibi farklı türde iletişimsel içeriklerin sunulması olarak nitelendirilebilir. Bu bağlamda yeni medyanın, geleneksel medyadan farklı bir yapıya sahip olduğu söylenebilir.

Rızanın üretilmesi noktasında yeni medyanın rolü ise tartışmaya açık bir konumdadır. Yeni medyanın kullanıcılarına siyasal iktidarın denetiminden görece uzak bir platform sağlıyor olması iktidarın söylemine karşıt bir söylemin oluşturulması noktasında kolaylık sağlamaktadır. Yeni medya aracılığıyla kullanıcılar karşı-hegemonya oluşturabilmektedir ve bu durum da göreceli olarak iktidarların rıza üretimini kesintiye uğratmaktadır. Yeni medyanın sahip olduğu özellikler ve herhangi bir üyesinin gündemiyle sınırlı olmayan ağları, kullanıcılara geniş hacimli, eş zamanlı ve interaktif bir organizasyon planlama imkanı sunmaktadır (Bennett, 2003, p. 20).

Yeni medyanın rıza üretimi ile ilişkisi iki düzlemde ele alınabilir. Birinci düzlem, yukarıda görüldüğü üzere iktidarın hegemonyasına karşıt bir hegemonyanın oluşturulmasında kullanıcılara platform sunması ve kullanıcılarının kendi ürettikleri içerikleri diğer kullanıcılarla paylaşması olarak kabul edilebilir. Bu durum, rızanın üretilmesini sınırlandırıcı bir yapıya bürünebilir. İkincil

düzlem ise, siyasal iktidarların yeni medyayı rıza üretimi aşamalarında kullanması durumudur. Bu yönüyle yeni medya, iktidar mekanizmalarına da yeni bir alan yaratmaktadır. Yeni medya aracılığıyla siyasal iktidarlar rıza üretimi süreçlerine işlerlik kazandırabilmektedir. Bu yönüyle yeni medya ve rıza üretimi arasında karmaşık bir ilişkinin olduğu söylenebilir.

Sonuç

İktidar olgusu çeşitli biçimlere bürünerek toplumsal yaşamda kendisini göstermektedir. İktidarın bulunmadığı bir toplumsal yapının sadece soyutlamada görüleceği (Foucault, 2014, p. 77) gerçeğinden hareket edilirse her toplumsal yapıda iktidar mekanizmasının var olduğu söylenebilir. Toplumsal yaşama içkin olarak varlık gösteren siyasal iktidar toplumsal yaşamı anlamlandırmak açısından önem teşkil etmektedir. Siyasal iktidar, toplumsal yapı açısından iktidar türleri içerisinde en önemli olanı olarak kabul edilmektedir. Siyasal iktidarın eylemleri, toplumsal sonuçlar doğurmaktadır. Dolayısıyla, siyasal iktidar ve toplum arasında güçlü bir ilişki bulunmaktadır.

Siyasal iktidarların, toplumu yönetebilmeye ehil olmalarının sağlanması, meşruiyet kavramını ortaya çıkartmaktadır. Siyasal iktidara dair, toplumu hangi sıfatla ve ne için yönetecektir soruları meşruiyet tartışmalarına neden olmaktadır. Siyasal iktidarın toplumsal düzlemdeki varlığı meşruiyetiyle doğru orantılı olarak devam etmektedir. Meşruiyetini yitiren bir siyasal iktidar, yöneten konumunda kalmış olsa da iktidar ruhunu kaybederek salt güç konumuna geçmektedir. Bu noktadan hareketle meşruiyetin siyasal iktidarlar açısından olmazsa olmaz olduğu kabul edilmektedir. Siyasal iktidarlar açısından önem arz eden meşruiyetin sağlanması ve sürdürülmesi de en az meşruiyet olgusunun kendisi kadar önem arz etmektedir.

Siyasal iktidarlar meşruiyet arayışlarında birtakım araçlara ihtiyaç duymaktadırlar. Kitle iletişim araçları ve medya bu araçlardan birkaçı olarak öne çıkmaktadırlar. Kitle iletişim araçları ve medya, iktidarların toplumsal kabulü üretebilmek ve meşruiyeti sürdürebilmek adına kullandıkları önemli araçlardır. Hakim ideolojinin ve bakış açısının medya aracılığıyla yönetilen kitlelere sunulması, bir noktada davranış kalıplarının da kitlelere benimsetilmesi durumunu ortaya çıkartmaktadır. Modern siyasal iktidarlar, medyayı ve kitle iletişim araçlarını, meşruiyetin sağlanmasında bir araç olarak görmektedirler. Ancak bu noktada şunun da belirtilmesi gerekmektedir ki, siyasi iktidarlar bir yandan medya aracılığıyla meşruiyetlerini sağlamaya çalışırken diğer yandan da muhalif medyanın yarattığı ya da yaratabileceği olası meşruiyet tartışmalarına karşı mücadele etmektedirler. Dolayısıyla, siyasal meşruiyet arayışında medyanın tek boyutlu düşünülmemesi gerekmektedir. Siyasal iktidara yakın medya organizasyonları, siyasal meşruiyetin sağlanmasında etkili olabilmektedir ancak meşruiyetin sağlanması hususunda mevcut siyasal iktidarların karşısında farklı muhalif medya blokları da yer alabilmektedir.

Yeni medya teknolojilerinin gelişim göstermesiyle beraber, geleneksel medyanın yeri ve konumu da tartışılmaya başlanmıştır. Geleneksel medyaya göre birçok farklı özelliği bünyesinde barındıran yeni medya, meşruiyet arayışında ve rıza üretimi noktasında rol oynamaktadır. Günümüzde siyasal iktidarlar, geleneksel medyaya ek olarak yeni medya aracılığıyla da toplumsal

rızayı üretmeye çalışmaktadırlar. Ancak yeni medya, aynı şekilde rızanın üretilmesi süreçlerini kesintiye de uğratabilmektedir. Siyasal iktidarların görece denetimden uzak oluşu yeni medyayı karşı-hegemonyanın oluşturulabileceği bir platform haline getirmiştir. Zamandan ve mekandan görece bağımsız bir şekilde erişim olanaklarına sahip olarak yeni medya, siyasal meşruiyetin sağlanması ve rızanın imalatı süreçlerinde etkili bir araç olma yolunda ilerlemektedir.

Sonuç olarak siyasal iktidarlar, meşruiyet arayışlarını sürdürmek durumundadırlar. Bu arayışta, siyasal iktidarların en önemli aracının ise medya olduğu görülmektedir. Siyasal iktidarlar meşruiyetin sağlanması yolundaki sorunlarla, özellikle de günümüzde sıklıkla karşılaşmaktadırlar. Bu noktada kitle iletişim araçları ve medya faaliyetleri devreye girerek meşruiyetin sağlanması hususunda bir aracı rolü üstlenmektedirler.

Kaynaklar

- Aelst, P. V. ve Walgrave, S. (2017). (Ed.). *How political actors use the media: A functional analysis of the media's role in politics*. Cham: Springer International Publishing.
- Alemdar, K. (1999). (Ed.). *Medya gücü ve demokratik kurumlar*. İstanbul: Afa Yayınları.
- Arsan, E. ve Çoban, S. (2014). (Ed.). *Medya ve iktidar*. İstanbul: Evrensel Kültür Yayınları.
- Atabek, N. (2002). Kamuoyu, medya ve demokrasi. *Kurgu Dergisi*, 19, 223-238.
- Binark, M. (2007). (Ed.). *Yeni medya çalışmaları*. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Canetti, E. (2006). *Kitle ve iktidar*. G. Aygen (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları (orijinal baskı tarihi 1960).
- Castells, M. (2007). Communication, power and counter-power in the network society. *International Journal of Communication*, vol.1, 238-266.
- Coicaud, J. M. (2002). *Legitimacy and politics: A contribution to the study of political right and political responsibility*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Couldry, N. ve Curran, J. (2003). (Ed.). *Contesting media power alternative media in a networked world*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers.
- Çebi, M, S. (2002). Günümüzde siyasetin medya inşası ve sunumu üzerine bazı dikkatler. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 14 (Yaz), 1-35.
- Çetin, H. (2003). Siyasetin evrensel sorunu: İktidarın meşruiyeti-meşruiyetin iktidarı. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 58(3), 61-88.
- Debatin, B. S. (2016). Fourth estate. *The International Encyclopedia of Political Communication*. 1-8.
- Duverger, M. (1982). *Siyaset sosyolojisi*. Ş. Tekeli (Çev.). İstanbul: Varlık Yayınları (orijinal baskı tarihi 1966).
- Erdoğan, İ. ve Alemdar, K. (2005). *Öteki kuram*. Ankara: Erk Yayınları.
- Foucault, M. (2014). *Özne ve iktidar*. I. Ergüden ve O. Akinhay (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları (orijinal baskı tarihi 1994).
- Fuchs, C. (2010). Alternative media as a critical media. *European J of Social Theory*, 13(2), 173-192.
- Graber, D. A. ve Dunaway, J. (2018). *Mass media and American politics*. Washington, D.C: Cq Press.
- Habermas, J. (2007). *İdeoloji olarak teknik ve bilim*. M. Tüzel (Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları (orijinal baskı tarihi 1968).
- Herman, E. S. ve Chomsky, N. (2012). *Rızanın imalatı kitle medyasının ekonomi politiği*. E. Abadoğlu (Çev.). İstanbul: Bgst Yayınları (orijinal baskı tarihi 1988).
- Kapani, M. (2016). *Politika bilimine giriş*. Ankara: BB101 Yayınları.
- Keane, J. (2010). *Medya ve Demokrasi*. H. Şahin (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları (orijinal baskı tarihi 1991).
- Kışlalı, A. T. (1987). *Siyaset bilimi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Lukes, S. (2005). *Power a radical view*. New York: Palgrave Macmillan.
- Manovich, L. (2001). *The language of new media*. Cambridge: MIT Press.
- Mills, C. W. (1974). *İktidar seçkinleri*. Ü. Oskay (Çev.). İstanbul: Bilgi Yayınevi (orijinal baskı tarihi 1956).
- Mora, N. (2008). *Medya çalışmaları medya pedagojisi ve küresel iletişim*. İstanbul: Alt Kitap Yayınevi.
- Özer, Ö. (2012). (Ed.). *Alternatif medya alternatif gazetecilik*. Konya: Literatürk Yayınları.
- Paçacı, İ. (2014). Elektronik iletişim çağı ve oluş(turul)makta olan yeni(!) toplum düzeni üzerinde küresel toplum mühendisliği etkisi. *Marmara İletişim Dergisi*, 21, 19-56.
- Poggi, G. (2014). *Devlet doğası, gelişimi ve geleceği*. A. Babacan (Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları (orijinal baskı tarihi 1990).
- Russell, B. (1990). *İktidar*. M. Ergin (Çev.). İstanbul: Cem Yayınevi (orijinal baskı tarihi 1938).
- Sennett, R. (2005). *Otorite*. K. Durand (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları (orijinal baskı tarihi 1980).
- Weber, M. (2005). *Bürokrasi ve otorite*. H. B. Akın (Çev.). Ankara: Adres Yayınları (orijinal baskı tarihi 1915).